Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
ANTHONY MICHAEL COLLINS
της 8ης Ιουνίου 2023[1]

Υπόθεση C-178/22

Ποινική διαδικασία κατά αγνώστων παρισταμένης της: Procura della Repubblica presso il Tribunale di Bolzano

[αίτηση του Tribunale di Bolzano (πλημμελειοδικείου Bolzano, Ιταλία) για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή – Επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών – Απόρρητο των επικοινωνιών – Πάροχοι υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών – Οδηγία 2002/58/ΕΚ – Άρθρο 1, παράγραφος 3, και άρθρο 15, παράγραφος 1 – Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Άρθρα 7, 8 και 11 και άρθρο 52, παράγραφος 1 – Αίτηση εισαγγελικής αρχής για πρόσβαση σε δεδομένα για τη διερεύνηση και τη δίωξη διακεκριμένης κλοπής κινητού τηλεφώνου – Ορισμός του "σοβαρού εγκλήματος" που μπορεί να δικαιολογήσει σοβαρές επεμβάσεις στα θεμελιώδη δικαιώματα – Έκταση του προηγούμενου ελέγχου για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με την απαίτηση της τέλεσης σοβαρού εγκλήματος – Αρχή της αναλογικότητας»

I. Εισαγωγή

1. Η Procura della Repubblica presso il Tribunale di Bolzano (Εισαγγελία Πλημμελειοδικών Bolzano, Ιταλία, στο εξής: εισαγγελική αρχή, Bolzano) ζητεί από το Tribunale di Bolzano (πλημμελειοδικείο Bolzano, Ιταλία) να της επιτρέψει την πρόσβαση σε δεδομένα που διατηρούν οι πάροχοι υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία χάρη στα οποία καθίσταται δυνατή, μεταξύ άλλων, η ανίχνευση και ο προσδιορισμός της πηγής και του προορισμού των επικοινωνιών από κινητά τηλέφωνα.

2. Στο πλαίσιο της αιτήσεως αυτής, το Tribunale di Bolzano (πλημμελειοδικείο Bolzano) ζητεί από το Δικαστήριο να ερμηνεύσει το άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58/ΕΚ[2]. Η διάταξη αυτή παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να θεσπίζουν νομοθετικές εξαιρέσεις από την υποχρέωση διασφάλισης του απορρήτου των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, η οποία

[1] Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

[2] Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2002, σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία για την προστασία ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες) (ΕΕ 2002, L 201, σ. 37), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2009/136/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009 (ΕΕ 2009, L 337, σ. 11).

θεσπίζεται στην εν λόγω οδηγία[3]. Στην απόφαση στην υπόθεση Prokuratuur[4], το Δικαστήριο έκρινε ότι η πρόσβαση σε δεδομένα από τα οποία μπορούν να αντληθούν ακριβή συμπεράσματα σχετικά με την ιδιωτική ζωή του χρήστη, σύμφωνα με μέτρα που θεσπίστηκαν δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58, συνιστά σοβαρή επέμβαση στα θεμελιώδη δικαιώματα και τις αρχές που κατοχυρώνονται στα άρθρα 7, 8 και 11 και στο άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης)[5]. Η εν λόγω πρόσβαση μπορεί να μην επιτρέπεται με σκοπό την πρόληψη, τη διερεύνηση, τη διαπίστωση και τη δίωξη «ποινικών αδικημάτων εν γένει». Μπορεί να παρασχεθεί μόνο σε διαδικασίες για την καταπολέμηση του «σοβαρού εγκλήματος»[6] και πρέπει να υπόκειται σε προηγούμενο έλεγχο από δικαστήριο ή από ανεξάρτητη διοικητική αρχή προκειμένου να διασφαλίζεται η συμμόρφωση με την εν λόγω απαίτηση[7]. Το Tribunale di Bolzano (πλημμελειοδικείο Bolzano) ζητεί από το Δικαστήριο να διευκρινίσει δύο πτυχές της απόφασης Prokuratuur: την έννοια του «σοβαρού εγκλήματος» και την έκταση του προηγούμενου ελέγχου που πρέπει να διενεργήσει ένα δικαστήριο βάσει διάταξης του εθνικού δικαίου η οποία επιβάλλει στο εν λόγω δικαστήριο να επιτρέψει την πρόσβαση σε δεδομένα που διατηρούν οι πάροχοι υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

II. Το νομικό πλαίσιο

A. Το δίκαιο της Ένωσης

3. Το άρθρο 5 της οδηγίας 2002/58, το οποίο τιτλοφορείται «Απόρρητο των επικοινωνιών», έχει ως εξής:

«1. Τα κράτη μέλη κατοχυρώνουν, μέσω της εθνικής νομοθεσίας, το απόρρητο των επικοινωνιών που διενεργούνται μέσω δημόσιου δικτύου επικοινωνιών και των διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, καθώς και των συναφών δεδομένων κίνησης. Ειδικότερα, απαγορεύουν την ακρόαση, υποκλοπή, αποθήκευση ή άλλο είδος παρακολούθησης ή επιτήρησης των επικοινωνιών και των συναφών δεδομένων κίνησης από πρόσωπα πλην των χρηστών, χωρίς τη συγκατάθεση των ενδιαφερομένων χρηστών, εκτός αν υπάρχει σχετική νόμιμη άδεια, σύμφωνα με το άρθρο 15 παράγραφος 1. […]

[…]»

4. Το άρθρο 6 της οδηγίας 2002/58, το οποίο επιγράφεται «Δεδομένα κίνησης», ορίζει τα εξής:

«1. Τα δεδομένα κίνησης που αφορούν συνδρομητές και χρήστες, τα οποία υποβάλλονται σε επεξεργασία και αποθηκεύονται από τον πάροχο δημόσιου δικτύου ή διαθέσιμης στο κοινό

[3] Βλ. άρθρο 5 της οδηγίας 2002/58. Η προστασία του απορρήτου των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, την οποία κατοχυρώνει το άρθρο 5, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58, έχει εφαρμογή στα μέτρα που λαμβάνονται από όλα τα άλλα πρόσωπα πλην των χρηστών, είτε πρόκειται για πρόσωπα δημοσίου δικαίου είτε για ιδιώτες. Απόφαση της 2ας Οκτωβρίου 2018, Ministerio Fiscal (C-207/16, EU:C:2018:788, σκέψη 36 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

[4] Απόφαση της 2ας Μαρτίου 2021, Prokuratuur (Προϋποθέσεις πρόσβασης στα δεδομένα ως προς τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες) (C-746/18, στο εξής: απόφαση Prokuratuur, EU:C:2021:152).

[5] Ανεξαρτήτως του χρονικού διαστήματος για το οποίο έχει ζητηθεί η πρόσβαση στα εν λόγω δεδομένα όπως επίσης και του όγκου και του είδους των διαθέσιμων δεδομένων για το διάστημα αυτό.

[6] Ή για την πρόληψη σοβαρών απειλών για τη δημόσια ασφάλεια. Βλ. απόφαση Prokuratuur (σκέψεις 35, 39 και 45). Βλ. αποφάσεις της 2ας Οκτωβρίου 2018, Ministerio Fiscal (C-207/16, EU:C:2018:788, σκέψη 56), και της 6ης Οκτωβρίου 2020, La Quadrature du Net κ.λπ. (C-511/18, C-512/18 και C-520/18, EU:C:2020:791, σκέψη 140).

[7] Απόφαση Prokuratuur (σκέψεις 48 και 52).

υπηρεσίας ηλεκτρονικών επικοινωνιών, πρέπει να απαλείφονται ή να καθίστανται ανώνυμα όταν δεν είναι πλέον απαραίτητα για το σκοπό της μετάδοσης μιας επικοινωνίας, με την επιφύλαξη των παραγράφων 2, 3 και 5 του παρόντος άρθρου και του άρθρου 15 παράγραφος 1.

[…]

5. Η επεξεργασία των δεδομένων κίνησης, σύμφωνα με τις παραγράφους 1, 2, 3 και 4, πρέπει να περιορίζεται σε πρόσωπα τα οποία ενεργούν υπό την εποπτεία του φορέα παροχής του δημοσίου δικτύου και της διαθέσιμης στο κοινό υπηρεσίας ηλεκτρονικών επικοινωνιών και ασχολούνται με τη διαχείριση της χρέωσης ή της κίνησης, τις απαντήσεις σε ερωτήσεις πελατών, την ανίχνευση της απάτης, την εμπορική προώθηση των υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή την παροχή υπηρεσίας προστιθέμενης αξίας, και πρέπει να περιορίζεται στα απολύτως αναγκαία για την εξυπηρέτηση των σκοπών αυτών.

[…]»

5. Το άρθρο 9 της οδηγίας 2002/58, το οποίο επιγράφεται «Δεδομένα θέσης εκτός των δεδομένων κίνησης», προβλέπει τα ακόλουθα:

«1. Στις περιπτώσεις όπου δεδομένα θέσης εκτός των δεδομένων κίνησης, που αφορούν τους χρήστες ή συνδρομητές δικτύων ή διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, είναι δυνατό να υποστούν επεξεργασία, η επεξεργασία αυτή επιτρέπεται μόνον όταν αυτά καθίστανται ανώνυμα ή με τη ρητή συγκατάθεση των χρηστών ή συνδρομητών στην απαιτούμενη έκταση και για την απαιτούμενη διάρκεια για την παροχή μιας υπηρεσίας προστιθέμενης αξίας. Ο φορέας παροχής υπηρεσιών είναι υποχρεωμένος να ενημερώνει τους χρήστες ή συνδρομητές, προτού δώσουν τη συγκατάθεσή τους, σχετικά με τον τύπο των δεδομένων θέσης εκτός των δεδομένων κυκλοφορίας που υποβάλλονται σε επεξεργασία, τους σκοπούς και τη διάρκεια της εν λόγω επεξεργασίας, καθώς και το ενδεχόμενο μετάδοσής τους σε τρίτους για το σκοπό παροχής της υπηρεσίας προστιθέμενης αξίας. Στους χρήστες ή συνδρομητές πρέπει να δίδεται η δυνατότητα να ανακαλούν οποτεδήποτε τη συγκατάθεσή τους για την επεξεργασία των δεδομένων θέσης, εκτός των δεδομένων κίνησης.

[…]»

6. Κατά το άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58:

«Τα κράτη μέλη δύνανται να λαμβάνουν νομοθετικά μέτρα για να περιορίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στα άρθρα 5 και 6, στο άρθρο 8 παράγραφοι 1 έως 4 και στο άρθρο 9 της παρούσας οδηγίας, εφόσον ο περιορισμός αυτός αποτελεί αναγκαίο, κατάλληλο και ανάλογο μέτρο σε μια δημοκρατική κοινωνία για τη διαφύλαξη της εθνικής ασφάλειας (δηλαδή της ασφάλειας του κράτους), της εθνικής άμυνας, της δημόσιας ασφάλειας, και για την πρόληψη, διερεύνηση, διαπίστωση και δίωξη ποινικών αδικημάτων ή της άνευ αδείας χρησιμοποίησης του συστήματος ηλεκτρονικών επικοινωνιών, όπως προβλέπεται στο άρθρο 13 παράγραφος 1 της οδηγίας 95/46/ΕΚ[8]. Για το σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη δύνανται, μεταξύ άλλων, να λαμβάνουν νομοθετικά μέτρα που θα προβλέπουν τη φύλαξη δεδομένων για ορισμένο χρονικό διάστημα για τους λόγους που αναφέρονται στην παρούσα παράγραφο. Όλα τα μέτρα που προβλέπονται στην παρούσα παράγραφο είναι σύμφωνα με τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου,

[8] Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών (ΕΕ 1995, L 281, σ. 31).

συμπεριλαμβανομένων αυτών που αναφέρονται στο άρθρο 6 παράγραφοι 1 και 2 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.»

Β. Το εθνικό δίκαιο

7. Το άρθρο 132, παράγραφος 3, του decreto legislativo 30 giugno 2003, n. 196 – Codice in materia di protezione dei dati personali (νομοθετικού διατάγματος 196, περί θεσπίσεως κώδικα στον τομέα της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα), της 30ής Ιουνίου 2003 [9], όπως τροποποιήθηκε προσφάτως με το άρθρο 1 της decreto-legge 30 settembre 2021 n. 132 – Misure urgenti in materia di giustizia e di difesa, nonché' proroghe in tema di referendum, assegno temporaneo e IRAP, convertito con modificazioni nella legge 23 novembre 2021 n. 178 (πράξης νομοθετικού περιεχομένου 132, της 30ής Σεπτεμβρίου 2021 [10], η οποία κυρώθηκε, κατόπιν τροποποιήσεων, με τον νόμο 178 της 23ης Νοεμβρίου 2021) [11] (στο εξής: άρθρο 132, παράγραφος 3, του νομοθετικού διατάγματος 196/2003), προβλέπει τα εξής:

«3. Εντός της προβλεπόμενης από τον νόμο προθεσμίας διατήρησης των δεδομένων (ήτοι 24 μήνες από την ημερομηνία που πραγματοποιήθηκε η επικοινωνία), εάν υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις για την τέλεση ποινικών αδικημάτων για τα οποία ο νόμος προβλέπει την ποινή της ισόβιας κάθειρξης ή στερητική της ελευθερίας ποινή μέγιστης διάρκειας τουλάχιστον 3 ετών, η οποία καθορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 4 του Codice di procedura penale [(Κώδικα Ποινικής Δικονομίας)], καθώς και για την τέλεση των αδικημάτων της απειλής και της παρενόχλησης προσώπων μέσω τηλεφώνου, όταν η απειλή και η παρενόχληση είναι σοβαρές, μπορεί να παρασχεθεί πρόσβαση στα δεδομένα, εφόσον ασκούν επιρροή στη διαπίστωση των πραγματικών περιστατικών, μετά από άδεια του δικαστηρίου η οποία χορηγείται με αιτιολογημένη διάταξη, κατόπιν αίτησης της εισαγγελικής αρχής ή του συνηγόρου υπεράσπισης του κατηγορουμένου, του προσώπου σε βάρος του οποίου διεξάγεται έρευνα, του ζημιωθέντος και των άλλων εμπλεκομένων ιδιωτών·

[…]

3c. Τα δεδομένα στα οποία παρέχεται πρόσβαση κατά παράβαση των διατάξεων των παραγράφων 3 και 3a δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν.»

8. Σύμφωνα με το άρθρο 4 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Κανόνες για τον καθορισμό της αρμοδιότητας»:

«Για τον καθορισμό της αρμοδιότητας λαμβάνεται υπόψη η ποινή που προβλέπει ο νόμος για κάθε ποινικό αδίκημα που τελέστηκε ή για την απόπειρα τέλεσης ποινικού αδικήματος. Δεν λαμβάνονται υπόψη η κατ' εξακολούθηση τέλεση, η υποτροπή και οι περιστάσεις του ποινικού αδικήματος, εξαιρουμένων των επιβαρυντικών περιστάσεων για τις οποίες ο νόμος προβλέπει διαφορετικό είδος ποινής από τη συνήθη ποινή που προβλέπεται για το αδίκημα, καθώς και των ειδικών περιστάσεων που επηρεάζουν σημαντικά την επιμέτρηση της ποινής.»

[9] Τακτικό συμπλήρωμα αριθ. 123 στην GURI αριθ. 174, της 29ης Ιουλίου 2003, σ. 11.

[10] GURI αριθ. 234, της 30ης Σεπτεμβρίου 2021, σ. 1.

[11] GURI αριθ. 284, της 29ης Νοεμβρίου 2021, σ. 1.

9. Κατά το αιτούν δικαστήριο, η εισαγγελική αρχή μπορεί να ασκήσει αυτεπαγγέλτως δίωξη για το αδίκημα της διακεκριμένης κλοπής [12]. Σύμφωνα με το άρθρο 625 του Codice penale (Ποινικού Κώδικα), όποιος κρίνεται ένοχος για το αδίκημα της διακεκριμένης κλοπής τιμωρείται με ειδική στερητική της ελευθερίας ποινή δύο έως έξι ετών και χρηματική ποινή από 927 έως 1 500 ευρώ. Το άρθρο 624 του Ποινικού Κώδικα ορίζει ότι όποιος κρίνεται ένοχος για το αδίκημα της απλής κλοπής, το οποίο διώκεται κατόπιν υποβολής εγκλήσεως εκ μέρους του παθόντος, τιμωρείται με ποινή φυλάκισης έξι μηνών έως τριών ετών και χρηματική ποινή από 154 έως 516 ευρώ.

III. Οι διαφορές της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

10. Η εισαγγελική αρχή (Bolzano) άσκησε δύο ποινικές διώξεις σε βάρος αγνώστων δραστών για διακεκριμένη κλοπή κινητού τηλεφώνου δυνάμει των άρθρων 624 και 625 του Ποινικού Κώδικα [13]. Προκειμένου να εντοπιστούν οι δράστες, ο αρμόδιος εισαγγελέας υπέβαλε στο αιτούν δικαστήριο αίτηση σύμφωνα με το άρθρο 132, παράγραφος 3, του νομοθετικού διατάγματος 196/2003 για «[…] τη χορήγηση άδειας για την απόκτηση πρόσβασης από όλες τις εταιρίες κινητής τηλεφωνίας σε όλα τα δεδομένα που έχουν στην κατοχή τους, με τη μέθοδο εντοπισμού και παρακολούθησης (ειδικότερα, χρήσεις και, ενδεχομένως, ταυτότητες IMEI [International Mobile Equipment Identity] καλουμένων/καλούντων, μετάβαση και άφιξη σε τοποθεσίες, χρόνος πραγματοποίησης και διάρκεια της κλήσης/σύνδεσης, καθώς και αναφορά των οικείων κυψελών και/ή επαναληπτών, χρήσεις και IMEI αποστολέων/παραληπτών των SMS ή MMS και, όπου είναι δυνατόν, στοιχεία των οικείων κατόχων) των εισερχόμενων και εξερχόμενων τηλεφωνικών συνομιλιών/επικοινωνιών και συνδέσεων που πραγματοποιήθηκαν, συμπεριλαμβανομένων των κλήσεων περιαγωγής, ακόμη και των κλήσεων χωρίς χρέωση (αναπάντητων κλήσεων) από την ημερομηνία τέλεσης της κλοπής έως την ημερομηνία επεξεργασίας της αίτησης.»

11. Το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες ως προς το κατά πόσον το άρθρο 132, παράγραφος 3, του νομοθετικού διατάγματος 196/2003 είναι συμβατό με το άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58, όπως ερμηνεύθηκε στην απόφαση Prokuratuur. Παρατηρεί ότι, στις 7 Σεπτεμβρίου 2021, το Corte suprema di cassazione (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, Ιταλία) [14] έκρινε ότι, δεδομένου ότι τα εθνικά δικαστήρια έχουν περιθώριο εκτίμησης όσον αφορά τον προσδιορισμό των ποινικών αδικημάτων που συνιστούν «σοβαρές απειλές για την εθνική ασφάλεια ή άλλα σοβαρά εγκλήματα», η απόφαση Prokuratuur δεν ήταν άμεσα εφαρμόσιμη από τα εθνικά δικαστήρια. Μετά την απόφαση του Corte suprema di cassazione (Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου), επενέβη ο Ιταλός νομοθέτης με την πράξη νομοθετικού περιεχομένου 132 της 30ής Σεπτεμβρίου 2021, το άρθρο 132, παράγραφος 3, της οποίας ορίζει ως σοβαρά ποινικά αδικήματα, για τα οποία είναι δυνατή η απόκτηση πρόσβασης στα αρχεία τηλεφωνικών κλήσεων, μεταξύ άλλων, τα αδικήματα που τιμωρούνται από τον νόμο με «στερητική της ελευθερίας ποινή μέγιστης διάρκειας τουλάχιστον 3 ετών […]».

12. Κατά το αιτούν δικαστήριο, το όριο για τον χαρακτηρισμό των σοβαρών ποινικών αδικημάτων σύμφωνα με το άρθρο 132, παράγραφος 3, του νομοθετικού διατάγματος 196/2003 περιλαμβάνει στο πεδίο εφαρμογής του αδικήματα ήσσονος κοινωνικής απαξίας τα οποία

[12] Σύμφωνα με το ιταλικό δίκαιο, οι κλοπές για τις οποίες διεξάγεται έρευνα ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου χαρακτηρίζονται ως «διακεκριμένες».

[13] Η πρώτη κλοπή διαπράχθηκε στις 27 Οκτωβρίου 2021 (αριθμός αναφοράς RGNR 9228/2021). Η δεύτερη διαπράχθηκε στις 20 Νοεμβρίου 2021 (αριθμός αναφοράς RGNR 9794/2021). Οι κλοπές των κινητών τηλεφώνων τελέστηκαν στο Bolzano και καταγγέλθηκαν από τους ιδιοκτήτες των τηλεφώνων στους Carabinieri (αστυνομικές αρχές).

[14] Cass. Pen. Sez. II, n. 33116, ud. 7.9.2021, est. Pellegrino.

διώκονται μόνον κατόπιν υποβολής εγκλήσεως από ιδιώτη [15]. Επομένως, η πρόσβαση σε αρχεία τηλεφωνικών κλήσεων μπορεί να παρασχεθεί, σύμφωνα με την εν λόγω διάταξη, σε περίπτωση κλοπής αντικειμένου μικρής αξίας, όπως ένα κινητό τηλέφωνο ή ένα ποδήλατο. Συνεπώς, το όριο που προβλέπεται στο άρθρο 132, παράγραφος 3, του νομοθετικού διατάγματος 196/2003 αντιβαίνει στην αρχή της αναλογικότητας που ορίζεται στο άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη, η οποία απαιτεί, σε κάθε περίπτωση, τη στάθμιση της σοβαρότητας του αδικήματος για το οποίο διεξάγεται έρευνα έναντι του περιορισμού της απόλαυσης θεμελιώδους δικαιώματος. Η δίωξη τέτοιων ήσσονος σημασίας αδικημάτων δεν δικαιολογεί τον περιορισμό της απόλαυσης των θεμελιωδών δικαιωμάτων του σεβασμού της ιδιωτικής ζωής, της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της ελευθερίας έκφρασης και πληροφόρησης [16].

13. Το αιτούν δικαστήριο εξηγεί ότι τα ιταλικά δικαστήρια έχουν πολύ περιορισμένο περιθώριο εκτίμησης σχετικά με την άρνηση παροχής άδειας για την απόκτηση πρόσβασης στα αρχεία τηλεφωνικών κλήσεων, δεδομένου ότι η άδεια πρέπει να χορηγείται όταν υπάρχουν «επαρκείς ενδείξεις για την τέλεση ποινικού αδικήματος» και η χορήγηση της εν λόγω άδειας «ασκεί επιρροή στη διαπίστωση των [πραγματικών περιστατικών]». Τα δικαστήρια, ειδικότερα, δεν δύνανται να αξιολογούν τη σοβαρότητα του αδικήματος για το οποίο διεξάγεται έρευνα. Ο νομοθέτης προέβη σε αυτήν την εκτίμηση όταν καθόρισε, κατά τρόπο γενικό και χωρίς να κάνει διάκριση μεταξύ των διαφόρων ειδών ποινικών αδικημάτων, ότι πρέπει να παρέχεται η πρόσβαση στα αρχεία τηλεφωνικών κλήσεων στο πλαίσιο, μεταξύ άλλων, της διερεύνησης όλων των αδικημάτων που τιμωρούνται με στερητική της ελευθερίας ποινή μέγιστης διάρκειας τουλάχιστον τριών ετών.

14. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Tribunale di Bolzano (πλημμελειοδικείο Bolzano) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Αντιτίθεται το άρθρο 15, παράγραφος 1, της [οδηγίας 2002/58/ΕΚ] σε εθνική ρύθμιση όπως το [άρθρο 132, παράγραφος 3, του νομοθετικού διατάγματος 196/2003] το οποίο, ορίζει τα εξής:

“Εντός της προβλεπόμενης από τον νόμο προθεσμίας διατήρησης των δεδομένων (ήτοι 24 μήνες από την ημερομηνία που πραγματοποιήθηκε η επικοινωνία), εάν υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις για την τέλεση ποινικών αδικημάτων για τα οποία ο νόμος προβλέπει την ποινή της ισόβιας κάθειρξης ή στερητική της ελευθερίας ποινή μέγιστης διάρκειας τουλάχιστον 3 ετών, η οποία καθορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 4 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, καθώς και για την τέλεση των αδικημάτων της απειλής και της παρενόχλησης προσώπων μέσω τηλεφώνου, όταν η απειλή και η παρενόχληση είναι σοβαρές, μπορεί να παρασχεθεί πρόσβαση στα δεδομένα, εφόσον ασκούν επιρροή στη διαπίστωση των πραγματικών περιστατικών, μετά από άδεια του δικαστηρίου η οποία χορηγείται με αιτιολογημένη διάταξη, κατόπιν αίτησης της εισαγγελικής αρχής ή του συνηγόρου υπεράσπισης του κατηγορουμένου, του προσώπου σε βάρος του οποίου διεξάγεται έρευνα, του ζημιωθέντος και των άλλων εμπλεκομένων ιδιωτών”;»

[15] Κατά το αιτούν δικαστήριο, «[τ]ούτο ισχύει, για παράδειγμα, στην περίπτωση του αδικήματος της διατάραξης της οικιακής ειρήνης, το οποίο τιμωρείται στο άρθρο 614 του Ποινικού Κώδικα με ποινή φυλάκισης ενός έως τεσσάρων ετών. Άλλα ποινικά αδικήματα, των οποίων το νομοθετικά προβλεπόμενο όριο ποινής δεν αποκλείει την απόκτηση πρόσβασης στα αρχεία τηλεφωνικών κλήσεων και τα οποία τιμωρούνται κατόπιν έγκλησης του παθόντος λόγω μειωμένης κοινωνικής απαξίας, είναι τα ποινικά αδικήματα του άρθρου 633 του Ποινικού Κώδικα (κατάληψη οικοπέδων και κτισμάτων: φυλάκιση ενός έως τριών ετών και χρηματική ποινή από 103 έως 1 032 ευρώ) ή του άρθρου 640 του εν λόγω κώδικα ([απλή] απάτη: φυλάκιση έξι μηνών έως τριών ετών και χρηματική ποινή από 51 έως 1 032 ευρώ).»

[16] Βλ. άρθρα 7, 8 και 11 του Χάρτη.

IV. Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

15. Η Τσεχική και η Εσθονική Κυβέρνηση, η Ιρλανδία, η Γαλλική, η Ιταλική, η Κυπριακή, η Ουγγρική, η Ολλανδική, η Αυστριακή και η Πολωνική Κυβέρνηση και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλαν γραπτές παρατηρήσεις.

16. Οι εν λόγω ενδιαφερόμενοι και η εισαγγελική αρχή (Bolzano) ανέπτυξαν προφορικώς τα επιχειρήματά τους και απάντησαν στις προφορικές ερωτήσεις του Δικαστηρίου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 21ης Μαρτίου 2023.

V. Εκτίμηση

A. Επί του παραδεκτού

17. Η Ιταλική Κυβέρνηση και η Ιρλανδία υποστηρίζουν ότι η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι εν μέρει απαράδεκτη. Σύμφωνα με τα πραγματικά περιστατικά της διάταξης περί παραπομπής, η αίτηση για την παροχή πρόσβασης υποβλήθηκε στο πλαίσιο ερευνών για διακεκριμένες κλοπές κινητών τηλεφώνων. Η Ιρλανδία τονίζει ότι η εισαγγελική αρχή δύναται να ασκήσει δίωξη αυτεπαγγέλτως για το εν λόγω αδίκημα. Αυτή η εξουσία αντικατοπτρίζει την άποψη ότι η φύση και οι συνέπειες του αδικήματος επηρεάζουν την κοινωνία εν γένει. Επομένως, η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως έχει υποθετικό χαρακτήρα καθ' ό μέρος αναφέρεται επίσης σε ποινικά αδικήματα που δύνανται να διωχθούν μόνον κατόπιν υποβολής εγκλήσεως εκ μέρους ιδιώτη. Η Ιταλική Κυβέρνηση παρατηρεί ότι το αιτούν δικαστήριο αναφέρεται σε σειρά αδικημάτων που ουδεμία επιρροή ασκούν στις εκκρεμείς ενώπιόν του υποθέσεις. Η Ιταλική Κυβέρνηση και η Επιτροπή επισημαίνουν ότι, αντιθέτως προς την αναφορά που γίνεται στην αίτηση σε «στερητική της ελευθερίας ποινή μέγιστης διάρκειας τουλάχιστον 3 ετών», σύμφωνα με το άρθρο 625 του Ποινικού Κώδικα, το αδίκημα της διακεκριμένης κλοπής τιμωρείται με στερητική της ελευθερίας ποινή δύο έως έξι ετών. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή προτείνει στο Δικαστήριο να αναδιατυπώσει το προδικαστικό ερώτημα. Η Γαλλική Κυβέρνηση ζητεί επίσης από το Δικαστήριο να αναδιατυπώσει το προδικαστικό ερώτημα. Εκτιμά ότι, ενώ το Δικαστήριο μπορεί να ερμηνεύει διατάξεις του δικαίου της Ένωσης, δεν είναι αρμόδιο να αξιολογεί τη συμβατότητα των διατάξεων του εθνικού δικαίου με το δίκαιο της Ένωσης.

18. Με το προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν από το Δικαστήριο να αποφανθεί επί της συμβατότητας διάταξης του εθνικού δικαίου με το δίκαιο της Ένωσης. Τούτο δεν εμποδίζει αφ' εαυτού το Δικαστήριο να παρέχει στο αιτούν δικαστήριο ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, εν προκειμένω του άρθρου 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58, η οποία θα του παράσχει τη δυνατότητα να εκτιμήσει το συμβατό οποιουδήποτε κανόνα του εθνικού δικαίου με την εν λόγω διάταξη του δικαίου της Ένωσης κατά την ενώπιόν του διαδικασία [17].

19. Από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως προκύπτει σαφώς ότι η εισαγγελική αρχή (Bolzano) ζήτησε να της επιτραπεί η πρόσβαση σε δεδομένα, μεταξύ άλλων, με σκοπό τη διερεύνηση και τη δίωξη δύο περιστατικών που συγκροτούν το αδίκημα της διακεκριμένης κλοπής κινητού τηλεφώνου κατ' άρθρο 625 του Ποινικού Κώδικα. Υπό τις συνθήκες αυτές, οι

[17] Βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 17ης Μαρτίου 2021, Consulmarketing (C-652/19, EU:C:2021:208, σκέψη 33). Κατά πάγια νομολογία, εναπόκειται στο Δικαστήριο, σύμφωνα με το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, να δώσει στο αιτούν δικαστήριο απάντηση που να του παρέχει δυνατότητα επίλυσης της διαφοράς της οποίας έχει επιληφθεί. Υπό το πρίσμα αυτό, το Δικαστήριο μπορεί να αναδιατυπώσει τα υποβληθέντα ερωτήματα. Απόφαση της 25ης Ιουλίου 2018, Dyson (C-632/16, EU:C:2018:599, σκέψη 47 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

αναφορές που γίνονται στην αίτηση σε άλλα αδικήματα, συμπεριλαμβανομένου του άρθρου 624 του Ποινικού Κώδικα (απλή κλοπή)[18], δεν ασκούν επιρροή στην απόφαση επί των εκκρεμών ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου αιτήσεων[19]. Το προδικαστικό ερώτημα δεν έχει υποθετικό χαρακτήρα καθ' ό μέρος αφορά την αίτηση της εισαγγελικής αρχής (Bolzano) για την παροχή πρόσβασης σε δεδομένα προκειμένου να διερευνηθεί η διάπραξη των αδικημάτων διακεκριμένης κλοπής. Ως εκ τούτου, θα περιορίσω την εκτίμησή μου για την εφαρμογή του άρθρου 132, παράγραφος 3, του νομοθετικού διατάγματος 196/2003 σε εκείνα τα πραγματικά περιστατικά που, κατά το αιτούν δικαστήριο, αφορούν διακεκριμένες κλοπές κινητών τηλεφώνων.

Β. Επί της ουσίας

1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

20. Η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως εφορμάται από αίτηση της εισαγγελικής αρχής (Bolzano) για την παροχή πρόσβασης σε δεδομένα που διατηρούν πάροχοι υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Δεν αφορά τη διατήρηση των δεδομένων αυτών ή τη νομιμότητά τους δυνάμει, μεταξύ άλλων, του άρθρου 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58[20]. Τα δεδομένα περιλαμβάνουν λεπτομέρειες εισερχόμενων και εξερχόμενων επικοινωνιών[21] που πραγματοποιήθηκαν με τα κλεμμένα κινητά τηλέφωνα και δεδομένα θέσης[22]. Μολονότι τα δεδομένα δεν περιλαμβάνουν το περιεχόμενο των επικοινωνιών, παρέχουν ωστόσο τη δυνατότητα να συναχθούν ακριβή συμπεράσματα σχετικά με την ιδιωτική ζωή των προσώπων τα οποία αφορούν, ούτως ώστε η πρόσβαση σε αυτά φαίνεται να ισοδυναμεί με «σοβαρή» επέμβαση στα θεμελιώδη δικαιώματά τους[23]. Η επέμβαση που συνεπάγεται η πρόσβαση στα εν λόγω δεδομένα μπορεί να δικαιολογείται από τον σκοπό[24] στον οποίο αναφέρεται το άρθρο 15, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2002/58, ήτοι την πρόληψη, διερεύνηση, διαπίστωση και δίωξη «σοβαρών ποινικών αδικημάτων», αλλά όχι ποινικών αδικημάτων εν γένει.

[18] Όποιος διαπράττει το αδίκημα της απλής κλοπής τιμωρείται με στερητική της ελευθερίας ποινή διάρκειας έξι μηνών έως τριών ετών και, ως εκ τούτου, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 132, παράγραφος 3, του νομοθετικού διατάγματος 196/2003.

[19] Στο μέτρο που από τις αναφορές αυτές προκύπτει ότι το άρθρο 132, παράγραφος 3, του νομοθετικού διατάγματος 196/2003 μπορεί να αποτελέσει έρεισμα κατά τη διερεύνηση αδικημάτων που δεν συνιστούν σοβαρά εγκλήματα, βλ. σημεία 35 έως 39 των παρουσών προτάσεων.

[20] Επομένως, η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως βασίζεται στην παραδοχή ότι η διατήρηση των δεδομένων για τα οποία ζητείται η πρόσβαση είναι νόμιμη. Η διατήρηση των δεδομένων που καλύπτονται από την οδηγία 2002/58 και η πρόσβαση σε αυτά συνιστούν χωριστές επεμβάσεις στα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στα άρθρα 7, 8 και 11 του Χάρτη και χρήζουν χωριστής δικαιολόγησης, βάσει του άρθρου 52, παράγραφος 1, αυτού. Πρβλ. απόφαση της 5ης Απριλίου 2022, Commissioner of An Garda Síochána κ.λπ. (C-140/20, EU:C:2022:258, σκέψη 47). Οι σκέψεις 29 έως 33 της απόφασης Prokuratuur παρέχουν μια επισκόπηση των κανόνων που διέπουν τη διατήρηση τέτοιων δεδομένων.

[21] Το άρθρο 2, στοιχείο δ', της οδηγίας 2002/58 ορίζει ως «επικοινωνία» «κάθε πληροφορία που ανταλλάσσεται ή διαβιβάζεται μεταξύ ενός πεπερασμένου αριθμού μερών, μέσω μιας διαθέσιμης στο κοινό υπηρεσίας ηλεκτρονικών επικοινωνιών […]».

[22] Το άρθρο 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2002/58 ορίζει ως «δεδομένα θέσης» «τα δεδομένα […] που υποδεικνύουν τη γεωγραφική θέση του τερματικού εξοπλισμού του χρήστη μιας διαθέσιμης στο κοινό υπηρεσίας ηλεκτρονικών επικοινωνιών».

[23] Απόφαση Prokuratuur (σκέψεις 34 και 35). Βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 2ας Οκτωβρίου 2018, Ministerio Fiscal (C-207/16, EU:C:2018:788, σκέψεις 59 έως 62). Εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να εκτιμήσει εάν η πρόσβαση στα επίμαχα δεδομένα συνιστά «σοβαρή» επέμβαση στα θεμελιώδη δικαιώματα των προσώπων τα οποία αφορούν. Οι παρούσες προτάσεις βασίζονται στην παραδοχή ότι η επέμβαση που συνεπάγεται η πρόσβαση στα δεδομένα που περιγράφονται στο σημείο 10 των παρουσών προτάσεων είναι σοβαρή.

[24] Η απαρίθμηση των σκοπών στο άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58 έχει εξαντλητικό χαρακτήρα. Απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2016, Tele2 Sverige και Watson κ.λπ. (C-203/15 και C-698/15, EU:C:2016:970, σκέψη 90).

Κατά την ερμηνεία του άρθρου 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58, το Δικαστήριο συνδέει τη σοβαρότητα της επέμβασης στα θεμελιώδη δικαιώματα προσώπου με τη σοβαρότητα του ποινικού αδικήματος για το οποίο διεξάγεται έρευνα [25].

2. Αρμοδιότητα των κρατών μελών για τον καθορισμό των «σοβαρών ποινικών αδικημάτων»

21. Η οδηγία 2002/58 διέπει τις δραστηριότητες των παρόχων υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών σε σχέση με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα [26]. Το άρθρο 1, παράγραφος 3, εξαιρεί ρητώς από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2002/58 δραστηριότητες του κράτους σε συγκεκριμένους τομείς όπως η δημόσια ασφάλεια, η εθνική άμυνα, η ασφάλεια του κράτους και το ποινικό δίκαιο. Οι δραστηριότητες στις οποίες αναφέρεται το άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58 αλληλεπικαλύπτονται σε μεγάλο βαθμό με εκείνες που περιγράφονται στο άρθρο 1, παράγραφος 3, αυτής και περιλαμβάνουν δραστηριότητες του κράτους στον τομέα του ποινικού δικαίου που εξαιρούνται ρητώς από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2002/58 [27]. Επομένως, υπάρχει σαφής σύνδεση μεταξύ των δραστηριοτήτων του κράτους τις οποίες εξαιρεί το άρθρο 1, παράγραφος 3, της οδηγίας 2002/58 από το πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας και των νομοθετικών μέτρων που μπορούν να θεσπίσουν τα κράτη μέλη δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 1, αυτής [28].

22. Παρά τη σαφή αυτή σύνδεση, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, δεδομένου ότι το άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58 εξουσιοδοτεί ρητώς τα κράτη μέλη να λαμβάνουν τα εθνικά νομοθετικά μέτρα που περιγράφονται σε αυτό, τα μέτρα αυτά εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας. Από τη νομολογία αυτή προκύπτει ότι ο όρος «δραστηριότητες», ο οποίος περιλαμβάνει επίσης τις «δραστηριότητες του κράτους σε τομείς του ποινικού δικαίου» του άρθρου 1, παράγραφος 3, της οδηγίας 2002/58, δεν περιλαμβάνει τα νομοθετικά μέτρα στα οποία αναφέρεται το άρθρο 15, παράγραφος 1 [29].

23. Ούτε το άρθρο 2 της οδηγίας 2002/58, το οποίο περιέχει ορισμούς για τους σκοπούς της εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας, ούτε οποιαδήποτε άλλη διάταξη της οδηγίας 2002/58, συμπεριλαμβανομένου του άρθρου 15, παράγραφος 1, ορίζει την έννοια των «ποινικών

[25] Πρβλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα H. Saugmandsgaard Øe στην υπόθεση Ministerio Fiscal (C-207/16, EU:C:2018:300, σημεία 79 έως 82 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Προς τον σκοπό της καταπολέμησης του εγκλήματος, πρόσβαση μπορεί, κατ' αρχήν, να παρασχεθεί μόνο στα δεδομένα προσώπων για τα οποία υπάρχουν υπόνοιες ότι σχεδιάζουν, προτίθενται να διαπράξουν ή έχουν ήδη διαπράξει σοβαρό έγκλημα ή ακόμη ότι εμπλέκονται καθ' οιονδήποτε τρόπο σε ένα τέτοιο έγκλημα. Απόφαση της 5ης Απριλίου 2022, Commissioner of An Garda Síochána κ.λπ. (C-140/20, EU:C:2022:258, σκέψη 105).

[26] Πρβλ. άρθρο 3 της οδηγίας 2002/58, το οποίο ορίζει ότι η οδηγία εφαρμόζεται στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο της παροχής διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Βλ., επίσης, απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2016, Tele2 Sverige και Watson κ.λπ. (C-203/15 και C-698/15, EU:C:2016:970, σκέψεις 70 και 74) και, κατ' αναλογίαν, προτάσεις του γενικού εισαγγελέα M. Szpunar στην υπόθεση La Quadrature du Net κ.λπ. (Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και καταπολέμηση της παραποίησης/απομίμησης) (C-470/21, EU:C:2022:838, σημείο 38).

[27] Απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2020, La Quadrature du Net κ.λπ. (C-511/18, C-512/18 και C-520/18, EU:C:2020:791, σκέψη 97).

[28] Για τους σκοπούς της διαφύλαξης της εθνικής ασφάλειας, της εθνικής άμυνας, της δημόσιας ασφάλειας, της πρόληψης, διερεύνησης, διαπίστωσης και δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της άνευ αδείας χρησιμοποίησης του συστήματος ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

[29] Αποφάσεις της 6ης Οκτωβρίου 2020, La Quadrature du Net κ.λπ. (C-511/18, C-512/18 και C-520/18, EU:C:2020:791, σκέψη 98), και της 6ης Οκτωβρίου 2020, Privacy International (C-623/17, EU:C:2020:790, σκέψη 38 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

αδικημάτων». Η οδηγία 2002/58 δεν περιλαμβάνει κατάλογο των «ποινικών αδικημάτων»[30]. Επιπλέον, η νομολογία που ερμηνεύει το άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58 δεν ορίζει την έννοια αυτή[31].

24. Παρά την απουσία των εν λόγω ορισμών, η οδηγία 2002/58 δεν προβλέπει ότι κάθε κράτος μέλος ορίζει τα «ποινικά αδικήματα» σύμφωνα με το εθνικό του δίκαιο[32]. Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, από τις επιταγές τόσο της ομοιόμορφης εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης όσο και της αρχής της ισότητας προκύπτει ότι διάταξη δικαίου της Ένωσης που δεν περιέχει ρητή παραπομπή στο δίκαιο των κρατών μελών για τον προσδιορισμό της έννοιας και του περιεχομένου της πρέπει να ερμηνεύεται κανονικά, σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, κατά τρόπο αυτοτελή και ομοιόμορφο. Στο πλαίσιο της ερμηνείας του άρθρου 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58, μπορεί να γίνει δεκτό, τουλάχιστον κατ' αρχήν, ότι ο όρος «ποινικά αδικήματα» αποτελεί αυτοτελή έννοια του δικαίου της Ένωσης, η οποία χρήζει ομοιόμορφης ερμηνείας σε όλα τα κράτη μέλη[33].

25. Ωστόσο, τα 10 κράτη μέλη που υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο και η Επιτροπή έχουν την ομόφωνη άποψη ότι εναπόκειται σε κάθε κράτος μέλος να ορίσει την έννοια «ποινικά αδικήματα», συμπεριλαμβανομένων των σοβαρών ποινικών αδικημάτων, για τα οποία το άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58 παραπέμπει στην εθνική τους νομοθεσία.

26. Συμφωνώ με αυτές τις παρατηρήσεις για τους ακόλουθους λόγους.

27. Πρώτον, το Δικαστήριο έχει επισημάνει ότι, στο πλαίσιο του άρθρου 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58, εναπόκειται στα κράτη μέλη να καθορίζουν τα ουσιώδη συμφέροντα ασφαλείας τους και να θεσπίζουν τα κατάλληλα μέτρα για την προάσπιση της εσωτερικής και εξωτερικής τους ασφάλειας[34]. Μολονότι δεν έκρινε ρητώς κάτι τέτοιο, φαίνεται ότι το Δικαστήριο υιοθέτησε την προσέγγιση ότι ο όρος «εθνική ασφάλεια» στο άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58 δεν συνιστά αυτοτελή έννοια του δικαίου της Ένωσης παρά την απουσία σχετικού ορισμού ή οιασδήποτε ρητής αναφοράς στο δίκαιο των κρατών

[30] Βλ., αντιθέτως, άρθρο 2, παράγραφος 2 της απόφασης-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών (ΕΕ 2002, L 190, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση-πλαίσιο 2009/299/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2009 (ΕΕ 2009, L 81, σ. 24), που απαριθμεί τις αξιόποινες πράξεις για τις οποίες χωρεί παράδοση βάσει ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, και το παράρτημα ΙΙ της οδηγίας (ΕΕ) 2016/681 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, σχετικά με τη χρήση των δεδομένων που περιέχονται στις καταστάσεις ονομάτων επιβατών (PNR) για την πρόληψη, ανίχνευση, διερεύνηση και δίωξη τρομοκρατικών και σοβαρών εγκλημάτων (ΕΕ 2016, L 119, σ. 132), η οποία απαριθμεί τα «σοβαρά εγκλήματα» που ορίζονται στο άρθρο 3, παράγραφος 9, της εν λόγω οδηγίας.

[31] Η οδηγία 2002/58 δεν αναφέρεται σε «ποινικά αδικήματα εν γένει», «σοβαρά ποινικά αδικήματα» ή «εγκλήματα». Η νομολογία του Δικαστηρίου αναφέρεται στις ανωτέρω έννοιες χωρίς να τις ορίζει ή να παρέχει κάποια κριτήρια ως προς τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσαν να τις ορίσουν οι εθνικοί νομοθέτες. Βλ., για παράδειγμα, αποφάσεις της 21ης Δεκεμβρίου 2016, Tele2 Sverige και Watson κ.λπ. (C-203/15 και C-698/15, EU:C:2016:970, σκέψεις 115 και 125), και της 2ας Οκτωβρίου 2018, Ministerio Fiscal (C-207/16, EU:C:2018:788, σκέψεις 54, 56 και 63). Βλ. επίσης, συναφώς, σκέψη 45 της απόφασης Prokuratuur.

[32] Βλ., αντιθέτως, άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/24/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2006, για τη διατήρηση δεδομένων που παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία σε συνάρτηση με την παροχή διαθεσίμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημοσίων δικτύων επικοινωνιών και για την τροποποίηση της οδηγίας 2002/58/ΕΚ (ΕΕ 2006, L 105, σ. 54), το οποίο προέβλεπε ότι «[η] παρούσα οδηγία αποβλέπει στην εναρμόνιση των διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με τις υποχρεώσεις των παρόχων διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημοσίου δικτύου επικοινωνιών όσον αφορά την διατήρηση ορισμένων δεδομένων που παράγονται ή υφίστανται επεξεργασία από αυτούς, ώστε να διασφαλιστεί ότι τα δεδομένα καθίστανται διαθέσιμα για τους σκοπούς της διερεύνησης, διαπίστωσης και δίωξης σοβαρών ποινικών αδικημάτων, *όπως ορίζονται βάσει του εθνικού δικαίου των κρατών μελών*» (η υπογράμμιση δική μου). Με απόφαση της 8ης Απριλίου 2014, Digital Rights Ireland κ.λπ. (C-293/12 και C-594/12, EU:C:2014:238), το Δικαστήριο έκρινε ανίσχυρη την οδηγία 2006/24.

[33] Βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 7ης Σεπτεμβρίου 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Φύση του δικαιώματος διαμονής δυνάμει του άρθρου 20 ΣΛΕΕ) (C-624/20, EU:C:2022:639, σκέψεις 19 και 20).

[34] Απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2020, La Quadrature du Net κ.λπ. (C-511/18, C-512/18 και C-520/18, EU:C:2020:791, σκέψεις 99 και 136).

μελών[35]. Δεν βλέπω κανέναν λόγο για τον οποίο η ίδια προσέγγιση δεν θα έπρεπε να ισχύει για την εξουσία κάθε κράτους μέλους να ορίζει την έννοια «ποινικά αδικήματα» ή «σοβαρά ποινικά αδικήματα» για τους σκοπούς του άρθρου 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58. Οι έννοιες «ποινικά αδικήματα», «δημόσια ασφάλεια» και «εθνική ασφάλεια» στην εν λόγω διάταξη μπορούν να θεωρηθούν noscitur a sociis, καθώς, κατά πώς φαίνεται, πρόθεση του νομοθέτη της Ένωσης ήταν να αντιμετωπίζεται καθεμιά από αυτές με παρόμοιο τρόπο, όπερ ισχύει και όσον αφορά τον τρόπο ορισμού τους[36].

28. Δεύτερον, το άρθρο 4, παράγραφος 2, ΣΕΕ απαιτεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση να σέβεται την εθνική ταυτότητα των κρατών μελών που είναι συμφυής με τη θεμελιώδη πολιτική και συνταγματική τους δομή. Στο προοίμιο του Χάρτη αναγνωρίζεται επίσης ότι, ενώ η Ένωση συμβάλλει στη διαφύλαξη και την ανάπτυξη των κοινών αξιών, σέβεται επίσης, μεταξύ άλλων, την πολυμορφία των πολιτισμών και των παραδόσεων των λαών της Ευρώπης. Ο ορισμός των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων[37] αντικατοπτρίζει τις εθνικές ευαισθησίες και παραδόσεις που ποικίλλουν σημαντικά όχι μόνο μεταξύ των κρατών μελών αλλά και με την πάροδο του χρόνου, παράλληλα με την κοινωνική αλλαγή[38].

29. Στο πλαίσιο αυτό, μπορεί να επισημανθεί ότι κατά τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων, τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη ποικίλους διαφορετικούς παράγοντες σε διαφορετικό βαθμό. Η εκτίμηση ενός κράτους μέλους για τη «σοβαρότητα» ενός συγκεκριμένου αδικήματος αντικατοπτρίζεται συχνά, αν όχι πάντα, στη σοβαρότητα της επιβληθείσας ποινής. Η διάρκεια μιας στερητικής της ελευθερίας ποινής μπορεί να αντανακλά ένα σύνολο ορισμένων παραγόντων, συμπεριλαμβανομένης της εκλαμβανόμενης ως εγγενούς «σοβαρότητας» ενός αδικήματος και της σχετικής «σοβαρότητάς» του σε σύγκριση με άλλα αδικήματα. Δεν έχουν προβληθεί λόγοι για τους οποίους τα κράτη μέλη δεν θα έπρεπε να ασκούν αυτή την εξουσία ή γιατί θα έπρεπε να εφαρμοστεί διαφορετική προσέγγιση στον ορισμό των «ποινικών αδικημάτων», των «σοβαρών ποινικών αδικημάτων» ή των «ποινικών αδικημάτων εν γένει» στο συγκεκριμένο υπό κρίση πλαίσιο.

30. Η αρμοδιότητα των κρατών μελών στον τομέα του ποινικού δικαίου δεν θίγει, σε ορισμένες περιπτώσεις, την αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης να θεσπίζει, για παράδειγμα, ελάχιστους κανόνες για τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων όσον αφορά την ιδιαιτέρως

[35] Επιπροσθέτως, το άρθρο 4, παράγραφος 2, ΣΕΕ ορίζει ότι η εθνική ασφάλεια παραμένει στην ευθύνη κάθε κράτους μέλους. Το γεγονός ότι έχει ληφθεί εθνικό μέτρο για τη διαφύλαξη της εθνικής ασφάλειας δεν συνεπάγεται τη μη εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης, ούτε απαλλάσσει τα κράτη μέλη από τον αναγκαίο σεβασμό του δικαίου αυτού. Απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2020, La Quadrature du Net κ.λπ. (C-511/18, C-512/18 και C-520/18, EU:C:2020:791, σκέψεις 99 και 135).

[36] Μολονότι η σημασία του σκοπού της διαφύλαξης της εθνικής ασφάλειας υπερβαίνει τη σημασία του σκοπού της καταπολέμησης της εγκληματικότητας και, επομένως, μπορεί να δικαιολογήσει σοβαρότερες επεμβάσεις στα θεμελιώδη δικαιώματα, ο σκοπός αυτός δεν θίγει το δικαίωμα των κρατών μελών να ορίζουν τις έννοιες «ποινικά αδικήματα» ή «σοβαρά ποινικά αδικήματα». Απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2020, La Quadrature Du Net κ.λπ. (C-511/18, C-512/18 και C-520/18, EU:C:2020:791, σκέψη 136).

[37] Και των ελαφρυντικών και επιβαρυντικών περιστάσεων.

[38] Ο γενικός εισαγγελέας H. Saugmandsgaard Øe θεώρησε ότι η ποινική νομοθεσία και οι κανόνες ποινικής δικονομίας εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, έστω και αν η έννομη τάξη τους μπορεί παρ' όλα αυτά να επηρεάζεται από τις διατάξεις του δικαίου της Ένωσης που θεσπίζονται στον εν λόγω τομέα βάσει, μεταξύ άλλων, του άρθρου 83, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ. Ως εκ τούτου, δεν υφίσταται διάταξη γενικής ισχύος παρέχουσα εναρμονισμένο ορισμό της έννοιας του «σοβαρού ποινικού αδικήματος». Προτάσεις στην υπόθεση Ministerio Fiscal (C-207/16, EU:C:2018:300, σημείο 95). Ο γενικός εισαγγελέας G. Pitruzzella επισήμανε ότι ο ορισμός τού τι συνιστά «σοβαρό ποινικό αδίκημα» πρέπει να αφήνεται στην κρίση των κρατών μελών. Συγκεκριμένα, βάσει των εθνικών νομικών συστημάτων, το ίδιο ποινικό αδίκημα μπορεί να επισύρει λιγότερο ή περισσότερο αυστηρή ποινή. Ο ορισμός των επιβαρυντικών περιστάσεων ενδέχεται επίσης να διαφέρει μεταξύ των κρατών μελών. Προτάσεις στην υπόθεση Prokuratuur (Προϋποθέσεις πρόσβασης στα δεδομένα ως προς τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες) (C-746/18, EU:C:2020:18, σημεία 91 και 92). Αντίθετα, κατά τον γενικό εισαγγελέα M. Szpunar, «η έννοια της "σοβαρής εγκληματικότητας" πρέπει […] να ερμηνεύεται αυτοτελώς. Δεν μπορεί να εξαρτάται από τις αντιλήψεις κάθε κράτους μέλους, άλλως θα καθίστατο δυνατή η καταστρατήγηση των απαιτήσεων του άρθρου 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58 ανάλογα με το αν τα κράτη μέλη δέχονται ή όχι τη διασταλτική ερμηνεία της καταπολέμησης της σοβαρής εγκληματικότητας.» Προτάσεις στην υπόθεση La Quadrature du Net κ.λπ. (Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και καταπολέμηση της παραποίησης/απομίμησης) (C-470/21, EU:C:2022:838, σημείο 74).

σοβαρή εγκληματικότητα με διασυνοριακή διάσταση, η οποία απορρέει ιδίως από τη φύση ή τις επιπτώσεις των αδικημάτων αυτών ή λόγω ειδικής ανάγκης να καταπολεμούνται σε κοινή βάση [39]. Ωστόσο, ο νομοθέτης της Ένωσης δεν θέσπισε κανόνες που να διέπουν τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων στο άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58 [40]. Πράγματι, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως [41], από το γράμμα του άρθρου 1, παράγραφος 3, της οδηγίας 2002/58 προκύπτει ότι ο νομοθέτης της Ένωσης δεν αποσκοπούσε, με τη θέσπιση της εν λόγω οδηγίας, στην άσκηση αρμοδιότητας στον τομέα του ποινικού δικαίου.

31. Αυτοί οι δύο λόγοι αρκούν για να εξηγήσουν γιατί, παρότι τα εθνικά νομοθετικά μέτρα που θεσπίζονται σύμφωνα με το άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58 για τη διερεύνηση και τη δίωξη ποινικών αδικημάτων εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του μέτρου αυτού, τα κράτη μέλη διατηρούν την εξουσία να ορίζουν την έννοια «ποινικά αδικήματα», συμπεριλαμβανομένων των «σοβαρών ποινικών αδικημάτων», και να επιβάλλουν κυρώσεις σε περίπτωση εκδήλωσης τέτοιου είδους παραβατικής συμπεριφοράς [42].

3. Το πρότυπο ελέγχου της άσκησης της δυνατότητας που προβλέπεται στο άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58 για παρέκκλιση από την αρχή του απορρήτου

32. Το Δικαστήριο τόνισε ότι η δυνατότητα παρέκκλισης [43], μεταξύ άλλων, από την αρχή του απορρήτου που ορίζεται στο άρθρο 5, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58, πρέπει να ερμηνεύεται συσταλτικώς προκειμένου να μην καταστεί ο γενικός κανόνας, καθιστώντας την ως άνω αρχή κενή περιεχομένου [44]. Ως εκ τούτου, κατά την άσκηση αυτής της δυνατότητας πρέπει να τηρούνται, μεταξύ άλλων, οι αρχές της ισοδυναμίας [45] και της αποτελεσματικότητας [46]. Κατά την άσκηση της ως άνω δυνατότητας, πρέπει επίσης να τηρούνται οι γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένης της αρχής της αναλογικότητας [47], καθώς και τα άρθρα 7, 8, 11 [48]

[39] Το πρώτο εδάφιο του άρθρου 83, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ. Βλ. επίσης, απόφαση της 21ης Οκτωβρίου 2021, Okrazhna prokuratura – Varna (C-845/19 και C-863/19, EU:C:2021:864, σκέψη 32).

[40] Βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση Prokuratuur (σκέψεις 41 και 42). Το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι, ελλείψει σχετικών κανόνων της Ένωσης και δυνάμει της αρχής της δικονομικής αυτονομίας, «εναπόκειται, καταρχήν, μόνο στο εθνικό δίκαιο να καθορίσει τους κανόνες σχετικά με το παραδεκτό και την εκτίμηση, στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας κινηθείσας κατά υπόπτων για εγκληματικές πράξεις, πληροφοριακών και αποδεικτικών στοιχείων αποκτηθέντων μέσω της γενικής και χωρίς διάκριση διατήρησης τέτοιων δεδομένων κατά παράβαση του δικαίου της Ένωσης». Η νομική βάση της οδηγίας 2002/58 είναι το άρθρο 114 ΣΛΕΕ (πρώην άρθρο 95 ΣΕΚ) και όχι, για παράδειγμα, το πρώτο εδάφιο του άρθρου 83, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ. Αντιθέτως, οι νομικές βάσεις της οδηγίας 2016/681 είναι το άρθρο 82, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο δ', ΣΛΕΕ (δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις) και το άρθρο 87, παράγραφος 2, στοιχείο α', ΣΛΕΕ (αστυνομική συνεργασία).

[41] Βλ. σημείο 21 των παρουσών προτάσεων.

[42] Βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 23ης Οκτωβρίου 2007, Επιτροπή κατά Συμβουλίου (C-440/05, EU:C:2007:625, σκέψεις 66, 70 και 71 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Βλ., επίσης, απόφαση της 28ης Απριλίου 2011, El Dridi (C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, σκέψη 53).

[43] Το άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58 ορίζει ότι τα κράτη μέλη «δύνανται να λαμβάνουν» νομοθετικά μέτρα που περιορίζουν ορισμένα δικαιώματα και υποχρεώσεις που προβλέπει η εν λόγω οδηγία.

[44] Απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2016, Tele2 Sverige και Watson κ.λπ. (C-203/15 και C-698/15, EU:C:2016:970, σκέψη 89). Ο γενικός εισαγγελέας H. Saugmandsgaard Øe έκρινε ότι, «ακόμη και αν κάθε κράτος μέλος έχει τη δυνατότητα να εκτιμά το κατάλληλο όριο ποινής για τον χαρακτηρισμό ενός ποινικού αδικήματος ως σοβαρού, οφείλει εντούτοις να μην καθορίζει το όριο αυτό σε επίπεδο τόσο χαμηλό, σε σχέση με το σύνηθες επίπεδο των ποινών που ισχύουν στο εν λόγω κράτος, ώστε οι εξαιρέσεις από την απαγόρευση αποθηκεύσεως και εκμεταλλεύσεως των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που προβλέπονται στο άρθρο 15, παράγραφος 1, να μετατραπούν σε αρχές […]». Προτάσεις στην υπόθεση Ministerio Fiscal (C-207/16, EU:C:2018:300, σημείο 114).

[45] Δεν υπάρχει καμία ένδειξη μη συμμόρφωσης των επίμαχων διατάξεων του ιταλικού δικαίου με την αρχή αυτή.

[46] Απόφαση της 5ης Απριλίου 2022, Commissioner of An Garda Síochána κ.λπ. (C-140/20, EU:C:2022:258, σκέψη 127).

[47] Βλ., επίσης, αιτιολογική σκέψη 11 της οδηγίας 2002/58.

[48] Βλ., επίσης, αιτιολογική σκέψη 2 της οδηγίας 2002/58.

και 52, παράγραφος 1, του Χάρτη [49]. Ο σκοπός της καταπολέμησης του σοβαρού εγκλήματος πρέπει πάντα να συμβιβάζεται με την άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων που θίγονται στο ως άνω πλαίσιο. Τα δικαιώματα που κατοχυρώνονται στα άρθρα 7, 8 και 11 του Χάρτη δεν είναι απόλυτα, η δε άσκησή τους πρέπει να συσχετίζεται με τη λειτουργία τους εντός της κοινωνίας [50]. Το άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη ορίζει ότι τυχόν περιορισμοί στην άσκηση των εν λόγω δικαιωμάτων, όπως προβλέπονται από τον νόμο, πρέπει να σέβονται το βασικό περιεχόμενο των εν λόγω δικαιωμάτων και, τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας, πρέπει να είναι αναγκαίοι και να ανταποκρίνονται πραγματικά σε στόχους γενικού ενδιαφέροντος που αναγνωρίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση ή στην ανάγκη προστασίας των δικαιωμάτων και ελευθεριών των τρίτων. Επομένως, τα εθνικά νομοθετικά μέτρα που θεσπίζονται δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58 πρέπει όντως να ανταποκρίνονται σε κάποιον από τους σκοπούς που περιγράφονται στην εν λόγω διάταξη και μόνον. Πρέπει να βασίζονται σε αντικειμενικά κριτήρια, να είναι νομικώς δεσμευτικά και να προβλέπουν σαφείς και ακριβείς κανόνες που να ορίζουν τις ουσιαστικές και διαδικαστικές προϋποθέσεις σύμφωνα με τις οποίες οι πάροχοι υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών πρέπει να χορηγούν στις αρμόδιες εθνικές αρχές πρόσβαση στα δεδομένα [51].

33. Προκειμένου να διασφαλιστεί η πλήρης τήρηση αυτών των προϋποθέσεων στην πράξη, η πρόσβαση των αρμόδιων εθνικών αρχών σε διατηρούμενα δεδομένα πρέπει, κατ' αρχήν [52], να υπόκειται σε προηγούμενο έλεγχο από δικαστήριο ή από ανεξάρτητη διοικητική αρχή [53] κατόπιν αιτιολογημένης αιτήσεως των ως άνω αρχών και κατόπιν ενημέρωσης των οικείων προσώπων [54]. Κατά πάγια νομολογία, κατά τη διενέργεια του ως άνω προηγούμενου ελέγχου, ένα δικαστήριο ή μια ανεξάρτητη διοικητική αρχή οφείλει να συγκεράσει τα επίμαχα εμπλεκόμενα συμφέροντα και δικαιώματα προκειμένου να διασφαλίσει δίκαιη ισορροπία μεταξύ των απαιτήσεων της διερεύνησης και της ανάγκης προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων του σεβασμού της ιδιωτικής ζωής και της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των προσώπων των οποίων τα δεδομένα αφορά η πρόσβαση [55].

34. Στην προκειμένη υπόθεση, το άρθρο 132, παράγραφος 3, του νομοθετικού διατάγματος 196/2003 καθορίζει τις προϋποθέσεις βάσει των οποίων ένα εθνικό δικαστήριο πρέπει να διατάξει τους παρόχους υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών να παρέχουν στην εισαγγελική

[49] Αποφάσεις της 21ης Δεκεμβρίου 2016, Tele2 Sverige και Watson κ.λπ. (C-203/15 και C-698/15, EU:C:2016:970, σκέψη 89), και της 6ης Οκτωβρίου 2020, La Quadrature du Net and Others (C-511/18, C-512/18 και C-520/18, EU:C:2020:791, σκέψεις 111 έως 113). Βλ., επίσης, προτάσεις του γενικού εισαγγελέα H. Saugmandsgaard Øe στην υπόθεση Ministerio Fiscal (C-207/16, EU:C:2018:300, σημεία 116 έως 120). Στην απόφαση της 8ης Μαρτίου 2022, Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Άμεσο αποτέλεσμα) (C-205/20, EU:C:2022:168, σκέψη 31), το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι η αρχή της αναλογικότητας δεσμεύει τα κράτη μέλη όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης. Στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη μέλη οφείλουν να τηρούν το άρθρο 49, παράγραφος 3, του Χάρτη όταν θεσπίζουν ποινικές κυρώσεις, ακόμη και ελλείψει διατάξεων του δικαίου της Ένωσης για την εναρμόνιση της νομοθεσίας στον τομέα των εν λόγω κυρώσεων.

[50] Άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη. Απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2020, La Quadrature Du Net κ.λπ. (C-511/18, C-512/18 και C-520/18, EU:C:2020:791, σκέψη 120).

[51] Απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2016, Tele2 Sverige και Watson κ.λπ. (C-203/15 και C-698/15, EU:C:2016:970, σκέψεις 117 ως 119). Βλ., επίσης, απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2020, La Quadrature du Net κ.λπ. (C-511/18, C-512/18 και C-520/18, EU:C:2020:791, σκέψεις 110 και 129 έως 133).

[52] Για παράδειγμα, το άρθρο 132, παράγραφος 3a, του νομοθετικού διατάγματος 196/2003 θεσπίζει ειδικούς κανόνες για την πρόσβαση σε δεδομένα σε επείγουσες περιπτώσεις. Στις προτάσεις του στην υπόθεση La Quadrature du Net κ.λπ. (Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και καταπολέμηση της παραποίησης/απομίμησης) (C-470/21, EU:C:2022:838, σημεία 99 έως 105), ο γενικός εισαγγελέας M. Szpunar έκρινε ότι ο προηγούμενος έλεγχος είναι αναγκαίος μόνο στις περιπτώσεις στις οποίες υπάρχει κατάφωρη παρέμβαση στην ιδιωτική ζωή των χρηστών υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Ο προηγούμενος έλεγχος είναι αναγκαίος δεδομένου ότι η επέμβαση στην υπό κρίση υπόθεση είναι σοβαρή λόγω του χαρακτήρα των δεδομένων στα οποία ζητά πρόσβαση η εισαγγελική αρχή.

[53] Η νομολογία του Δικαστηρίου –και όχι η οδηγία 2002/58– καθόρισε την απαίτηση προηγούμενου ελέγχου: απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2016, Tele2 Sverige and Watson κ.λπ. (C-203/15 και C-698/15, EU:C:2016:970, σκέψεις 120 και 121 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

[54] Απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2016, Tele2 Sverige και Watson κ.λπ. (C-203/15 και C-698/15, EU:C:2016:970, σκέψεις 120 και 121).

[55] Απόφαση Prokuratuur (σκέψη 52).

αρχή πρόσβαση σε δεδομένα κατόπιν αίτησης της τελευταίας. Δεν αμφισβητείται[56] ότι το άρθρο 132, παράγραφος 3, του νομοθετικού διατάγματος 196/2003 ορίζει με σαφείς και ακριβείς όρους τις περιστάσεις και τις προϋποθέσεις βάσει των οποίων ένα εθνικό δικαστήριο μπορεί να διατάξει τους παρόχους υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών να χορηγήσουν την ως άνω πρόσβαση. Ωστόσο, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι το πλαίσιο ποινής, ήτοι «στερητική της ελευθερίας ποινή μέγιστης διάρκειας τουλάχιστον 3 ετών», είναι ιδιαιτέρως ευρύ, καθώς περιλαμβάνει επίσης αδικήματα ήσσονος κοινωνικής απαξίας, όπως η απλή κλοπή.

35. Ενώ το άρθρο 132, παράγραφος 3, του νομοθετικού διατάγματος 196/2003 καλύπτει δυνητικά ένα ευρύ φάσμα ποινικών αδικημάτων, δεν υπάρχει κανένα στοιχείο ενώπιον του Δικαστηρίου στην υπό κρίση υπόθεση που να καταδεικνύει ότι περιλαμβάνει τόσο μεγάλο αριθμό αδικημάτων ώστε να παρέχεται πρόσβαση στα δεδομένα βάσει του κανόνα και όχι της εξαίρεσης[57]. Το όριο της στερητικής της ελευθερίας ποινής μέγιστης διάρκειας τουλάχιστον τριών ετών που προβλέπεται στη διάταξη αυτή δεν φαίνεται να είναι υπερβολικά χαμηλό[58]. Κατ' αναλογίαν, το άρθρο 3, σημείο 9, της οδηγίας 2016/681[59] ορίζει ως «σοβαρά εγκλήματα» τις «εγκληματικές πράξεις που απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΙ, οι οποίες τιμωρούνται, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο ενός κράτους μέλους, με στερητική της ελευθερίας ποινή ή στερητικό της ελευθερίας μέτρο ασφάλειας ανώτατης διάρκειας τουλάχιστον τριών ετών»[60]. Ωστόσο, το Δικαστήριο επισήμανε ότι, δεδομένου ότι το άρθρο 3, σημείο 9, της οδηγίας 2016/681 δεν αναφέρεται στην ελάχιστη αλλά στη μέγιστη επαπειλούμενη ποινή, δεν αποκλείεται το ενδεχόμενο «υποβολής των δεδομένων […] σε επεξεργασία για τον σκοπό της καταπολέμησης εγκλημάτων τα οποία, μολονότι πληρούν το προβλεπόμενο από τη διάταξη αυτή κριτήριο περί ελαχίστου ορίου σοβαρότητας, εντούτοις δεν εμπίπτουν, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαιτεροτήτων του εθνικού ποινικού συστήματος, στο σοβαρό έγκλημα, αλλά στο κοινό έγκλημα»[61].

36. Η τριετής ποινή του άρθρου 132, παράγραφος 3, του νομοθετικού διατάγματος 196/2003 αναφέρεται στη μέγιστη επαπειλούμενη ποινή και, επομένως, θα μπορούσε να ισχύει για αδικήματα όπως η απλή κλοπή[62]. Ως εκ τούτου, είναι απαραίτητο να εξεταστεί με ποιον τρόπο θα εφαρμοστεί στην πράξη το άρθρο 132, παράγραφος 3, του νομοθετικού διατάγματος 196/2003. Με την επιφύλαξη της επαλήθευσης από το αιτούν δικαστήριο, το άρθρο 132,

[56] Με την επιφύλαξη επαλήθευσης από το αιτούν δικαστήριο.

[57] Βλ. ανάλυση στις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα H. Saugmandsgaard Øe στην υπόθεση Ministerio Fiscal (C-207/16, EU:C:2018:300, σημεία 116 έως 120). Εν πάση περιπτώσει, η εκτίμηση του παρόντος ζητήματος εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο.

[58] Το γεγονός ότι ο ορισμός των αδικημάτων και το σύστημα κυρώσεων σε ένα κράτος μέλος διαφέρουν από εκείνα των άλλων κρατών μελών δεν μπορεί, αφ' εαυτού, να έχει επίπτωση στην αναλογικότητα της νομοθεσίας. Βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 8ης Ιουλίου 2010, Sjöberg και Gerdin (C-447/08 και C-448/08, EU:C:2010:415, σκέψη 38).

[59] Η οδηγία 2016/681 αφορά τη διαβίβαση και επεξεργασία δεδομένων των επιβατών με σκοπό την πρόληψη, ανίχνευση, διερεύνηση και δίωξη τρομοκρατικών και σοβαρών εγκλημάτων.

[60] Το Δικαστήριο έκρινε ότι οι απορρέουσες από τη διάταξη αυτή απαιτήσεις, οι οποίες αφορούν το είδος και την αυστηρότητα της επαπειλούμενης ποινής, είναι, κατ' αρχήν, ικανές να περιορίσουν την εφαρμογή του συστήματος που θεσπίζει η οδηγία 2016/681 μόνο σε αδικήματα που ενέχουν επαρκή βαθμό σοβαρότητας δυνάμενο να δικαιολογήσει την επέμβαση στα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη. Απόφαση της 21ης Ιουνίου 2022, Ligue des droits humains (C-817/19, EU:C:2022:491, σκέψη 150).

[61] Επομένως, το Δικαστήριο έκρινε ότι τα κράτη μέλη πρέπει να εξασφαλίζουν ότι το σύστημα που θεσπίζει η οδηγία 2016/681 περιορίζεται στην καταπολέμηση σοβαρών και όχι κοινών εγκλημάτων. Απόφαση της 21ης Ιουνίου 2022, Ligue des droits humains (C-817/19, EU:C:2022:491, σκέψεις 151 και 152). Το αντικείμενο και το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2016/681 η οποία προβλέπει, μεταξύ άλλων, την ανταλλαγή δεδομένων PNR μεταξύ κρατών μελών, δεν αλληλεπικαλύπτονται με εκείνα της οδηγίας 2002/58. Ως εκ τούτου, οι διατάξεις των οδηγιών αυτών πρέπει να αξιολογηθούν χωριστά και μεμονωμένα. Συναφώς, και σε αντίθεση με την εκτίμηση όσον αφορά το άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58, η έννοια του «σοβαρού εγκλήματος» στην οδηγία 2016/681 συνιστά αυτοτελή έννοια του δικαίου της Ένωσης. Βλ. επίσης, συναφώς, αιτιολογική σκέψη 12 και άρθρο 3, σημείο 9, καθώς και παράρτημα ΙΙ της οδηγίας 2016/681.

[62] Βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 21ης Ιουνίου 2022, Ligue des droits humains (C-817/19, EU:C:2022:491, σκέψη 151).

παράγραφος 3, του νομοθετικού διατάγματος 196/2003 φαίνεται να θεσπίζει δύο διαφορετικά πρότυπα προηγούμενου ελέγχου από εθνικό δικαστήριο, ανάλογα με τη φύση των αδικημάτων για τα οποία διεξάγεται έρευνα.

37. Σύμφωνα με το πρώτο από αυτά τα πρότυπα ελέγχου απαιτείται [63] από τα εθνικά δικαστήρια να παρέχουν άδεια στην εισαγγελική αρχή ώστε αυτή να έχει πρόσβαση στα δεδομένα που διατηρούν οι πάροχοι υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, εφόσον τα δεδομένα αυτά ασκούν επιρροή στη διαπίστωση των πραγματικών περιστατικών και υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις για την τέλεση των αδικημάτων της απειλής και της παρενόχλησης προσώπων μέσω τηλεφώνου, όταν η απειλή και η παρενόχληση είναι σοβαρές. Επομένως, το εθνικό δικαστήριο πρέπει να προβεί σε εξατομικευμένη εκτίμηση της σοβαρότητας του επίμαχου αδικήματος και να επαληθεύσει εάν η διερεύνηση και η δίωξη του αδικήματος αυτού δικαιολογούν περιορισμό των γενικών δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται στα άρθρα 7, 8 και 11 του Χάρτη και των ειδικών δικαιωμάτων που περιέχονται στα άρθρα 5, 6 και 9 της οδηγίας 2002/58. Σύμφωνα με το πρότυπο αυτό απαιτείται εξατομικευμένη εκτίμηση, σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, ως προς το κατά πόσον η επέμβαση στα δικαιώματα αυτά είναι ανάλογη, σε συνάρτηση με τον δημοσίου συμφέροντος σκοπό της καταπολέμησης του εγκλήματος.

38. Στον αντίποδα, σύμφωνα με το δεύτερο πρότυπο ελέγχου, το οποίο έχει σημασία στο πλαίσιο της υπό κρίση υπόθεσης, απαιτείται [64] από τα εθνικά δικαστήρια να παρέχουν άδεια στην εισαγγελική αρχή ώστε αυτή να έχει πρόσβαση σε δεδομένα που διατηρούν οι πάροχοι υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, εφόσον τα δεδομένα αυτά ασκούν επιρροή στη διαπίστωση των πραγματικών περιστατικών και υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις για την τέλεση αδικημάτων που επισύρουν, μεταξύ άλλων, στερητική της ελευθερίας ποινή μέγιστης διάρκειας τουλάχιστον τριών ετών. Στην περίπτωση αυτή, ο ρόλος του εθνικού δικαστηρίου περιορίζεται στην εξακρίβωση του κατά πόσον πληρούνται αυτές οι αντικειμενικές απαιτήσεις, χωρίς να έχει τη δυνατότητα να προβεί σε εξατομικευμένη εκτίμηση των συμφερόντων στην υπό κρίση υπόθεση [65]. Επομένως, ο έλεγχος που διενεργεί το εθνικό δικαστήριο σύμφωνα με το άρθρο 132, παράγραφος 3, του νομοθετικού διατάγματος 196/2003 είναι πλήρως αποσυνδεδεμένος από τις συγκεκριμένες περιστάσεις της ενώπιόν του υπόθεσης.

39. Μολονότι τα εθνικά δικαστήρια ενδέχεται να μην είναι αρμόδια να ελέγχουν τον ορισμό από τον νομοθέτη των αδικημάτων ή να ελέγχουν την απόφαση του νομοθέτη ως προς τη σοβαρότητα τέτοιων αδικημάτων [66], τα εν λόγω δικαστήρια πρέπει, εντούτοις, να είναι αρμόδια να διενεργούν εξατομικευμένη εκτίμηση ως προς το εάν η χορήγηση πρόσβασης, σύμφωνα με τα θεσπισθέντα δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58 νομοθετικά μέτρα, σε ευαίσθητα δεδομένα από τα οποία μπορούν να αντληθούν ακριβή συμπεράσματα σχετικά με την ιδιωτική

[63] Στη γλώσσα του πρωτοτύπου χρησιμοποιείται η φράση «i dati sono acquisiti».

[64] Με την επιφύλαξη επαλήθευσης από το αιτούν δικαστήριο, η χρήση της οριστικής έγκλισης στο άρθρο 132, παράγραφος 3, του νομοθετικού διατάγματος 196/2003 («i dati sono acquisiti») υποδηλώνει ότι η πρόσβαση στα επίμαχα δεδομένα πρέπει να χορηγείται από το εθνικό δικαστήριο εφόσον πληρούνται οι αντικειμενικές προϋποθέσεις που επιβάλλει η διάταξη αυτή.

[65] Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, οι απόψεις που διατυπώθηκαν, αφενός, από την εισαγγελική αρχή (Bolzano) και, αφετέρου, από την Ιταλική Κυβέρνηση σχετικά με τον ρόλο του εθνικού δικαστηρίου και την έκταση του προηγούμενου ελέγχου σύμφωνα με το άρθρο 132, παράγραφος 3, του νομοθετικού διατάγματος 196/2003 ήταν διαφορετικές. Ενώ ο εισαγγελική αρχή (Bolzano) ισχυρίστηκε ότι, προτού χορηγήσει πρόσβαση σε τέτοιου είδους δεδομένα, το εθνικό δικαστήριο πρέπει να προβεί σε εξατομικευμένη εκτίμηση της αναλογικότητας της χορήγησης της εν λόγω πρόσβασης, η Ιταλική Κυβέρνηση τόνισε ότι το εθνικό δικαστήριο δεσμεύεται, σύμφωνα με το άρθρο 101 του Costituzione della Repubblica Italiana (Συντάγματος της Ιταλικής Δημοκρατίας) και το άρθρο 1 του Ποινικού Κώδικα, από την αρχή της νομιμότητας και, ως εκ τούτου, δεν δύναται να υιοθετήσει μια δημιουργική –όπως την περιέγραψε– ερμηνεία του νόμου. Εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να ερμηνεύσει τις εφαρμοστέες διατάξεις του εθνικού δικαίου.

[66] Εκτός εάν επιτρέπεται από την εθνική νομοθεσία και εφόσον τηρείται, μεταξύ άλλων, το άρθρο 49 του Χάρτη.

ζωή του χρήστη –γεγονός που, ως εκ τούτου, συνιστά σοβαρή επέμβαση στα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στα άρθρα 7, 8 και 11 και 52, παράγραφος 1, του Χάρτη– συνάδει με την αρχή της αναλογικότητας.

40. Επομένως, σύμφωνα με τα μέτρα που θεσπίζονται δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58, δεν επιτρέπεται η χορήγηση πρόσβασης σε ευαίσθητα δεδομένα εκτός εάν (i) η σοβαρότητα του εν λόγω αδικήματος εμπίπτει στο οικείο όριο που έχει καθοριστεί εκ των προτέρων από τον εθνικό νομοθέτη και (ii) δικαστήριο ή άλλο ανεξάρτητο διοικητικό όργανο φρονεί, κατόπιν εξατομικευμένης εκτίμησης ή ελέγχου, ότι η επέμβαση στα θεμελιώδη δικαιώματα που συνεπάγεται η χορήγηση αυτής της πρόσβασης συνάδει με την αρχή της αναλογικότητας, λαμβανομένου υπόψη του δημοσίου συμφέροντος σκοπού της καταπολέμησης του εγκλήματος σε μια συγκεκριμένη περίπτωση. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, η πρόσβαση στα εν λόγω δεδομένα ενδέχεται να μη χορηγηθεί, ακόμη και όταν η σοβαρότητα του αδικήματος εμπίπτει στο όριο σοβαρότητας που προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο.

41. Το αδίκημα της διακεκριμένης κλοπής στην υπό κρίση υπόθεση θεωρείται ως «σοβαρό» σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο καθώς επισύρει, μεταξύ άλλων, στερητική της ελευθερίας ποινή διάρκειας δύο έως έξι ετών και, ως εκ τούτου, εμπίπτει στο όριο σοβαρότητας που προβλέπεται στο άρθρο 132, παράγραφος 3, του νομοθετικού διατάγματος 196/2003[67]. Δεν προκύπτει ότι τα ιταλικά δικαστήρια είναι αρμόδια να αμφισβητήσουν τον χαρακτηρισμό της διακεκριμένης κλοπής ως «σοβαρού αδικήματος» σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, κατά την εφαρμογή μέτρων που έχουν θεσπισθεί δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58. Σε περίπτωση που δεν έχει τηρηθεί το όριο που ορίζει το εθνικό δίκαιο, το αιτούν δικαστήριο δύναται να μη χορηγήσει τη ζητούμενη πρόσβαση στα δεδομένα[68].

42. Στις περιπτώσεις στις οποίες πληρούται το όριο που έχει θέσει ο εθνικός νομοθέτης, το αιτούν δικαστήριο οφείλει, σύμφωνα με το άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58, να εξετάσει αν, υπό το πρίσμα όλων των περιστάσεων που αφορούν την υπό κρίση υπόθεση, η επέμβαση στα θεμελιώδη δικαιώματα που συνεπάγεται η διευκόλυνση της πρόσβασης σε ευαίσθητα δεδομένα είναι ανάλογη με τον δημοσίου συμφέροντος σκοπό της καταπολέμησης του εν λόγω αδικήματος. Το αιτούν δικαστήριο πρέπει, συναφώς, να λάβει υπόψη και να σταθμίσει όλα τα σχετικά δικαιώματα και συμφέροντα, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, της ζημίας που προκλήθηκε στα ιδιοκτησιακά δικαιώματα των θυμάτων που προστατεύονται από το άρθρο 17 του Χάρτη και του γεγονότος ότι τα κινητά τηλέφωνα ενδέχεται να περιέχουν εξαιρετικά ευαίσθητες πληροφορίες που σχετίζονται με την ιδιωτική, επαγγελματική και οικονομική ζωή των ιδιοκτητών τους[69]. Η πρόσβαση στα εν λόγω δεδομένα μπορεί να είναι το μόνον αποτελεσματικό μέσο για τη διερεύνηση και τη δίωξη των επίμαχων αδικημάτων και για τη διασφάλιση του γεγονότος ότι οι, άγνωστοι ακόμη, δράστες δεν θα μένουν ατιμώρητοι. Πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη τα δικαιώματα τρίτων[70].

[67] Στερητική της ελευθερίας ποινή μέγιστης διάρκειας τουλάχιστον τριών ετών.

[68] Το άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη ορίζει ότι κάθε περιορισμός στην άσκηση δικαιώματος που αναγνωρίζεται στον Χάρτη πρέπει να προβλέπεται από τον νόμο. Ως εκ τούτου, τα εθνικά δικαστήρια δεσμεύονται, κατ' αρχήν, από την εθνική νομοθεσία που περιέχει τέτοιους περιορισμούς.

[69] Τα κινητά τηλέφωνα μπορεί να περιέχουν φωτογραφίες, δεδομένα που αφορούν την υγεία, τραπεζικά έγγραφα, κωδικούς πρόσβασης κ.λπ. Επομένως, η κλοπή ενός κινητού τηλεφώνου μπορεί να θέσει σε κίνδυνο την ψηφιακή ταυτότητα του ιδιοκτήτη του και οι συνέπειές της μπορεί να μην περιορίζονται απλώς στην απώλεια της χρηματικής του αξίας. Επομένως, το αιτούν δικαστήριο θα πρέπει επίσης να λάβει υπόψη και να σταθμίσει κάθε δυνητική βλάβη στα δικαιώματα των θυμάτων σύμφωνα, μεταξύ άλλων, με τα άρθρα 7, 8 και 17 του Χάρτη.

[70] Όπως των θυμάτων του φερόμενου αδικήματος.

43. Όσον αφορά τα δικαιώματα τρίτων, από τα έγγραφα του αιτούντος δικαστηρίου προκύπτει [71] ότι η εισαγγελική αρχή (Bolzano) ζήτησε πρόσβαση σε δεδομένα σχετιζόμενα με επικοινωνίες από τα κλεμμένα κινητά τηλέφωνα από τις 29 Οκτωβρίου 2021 όσον αφορά την πρώτη κλοπή, που τελέστηκε στις 27 Οκτωβρίου 2021 [72], και από τις 20 Νοεμβρίου 2021 όσον αφορά τη δεύτερη κλοπή, που τελέστηκε κατά την ίδια ημερομηνία [73]. Αυτές οι ημερομηνίες καταδεικνύουν ότι οι αιτήσεις πρόσβασης θίγουν, σε πολύ περιορισμένο βαθμό, τα δικαιώματα των θυμάτων, τα οποία κατοχυρώνονται, μεταξύ άλλων, στα άρθρα 7, 8 και 11 του Χάρτη [74]. Η Ιταλική Κυβέρνηση επισήμανε επίσης με τις γραπτές παρατηρήσεις της ότι η εθνική διαδικασία αφορά αποκλειστικά δεδομένα που θα συνέβαλλαν στον εντοπισμό του δράστη των επίμαχων κλοπών. Σε περίπτωση αναγνώρισης κλήσεων προς ή από τρίτα πρόσωπα που δεν συνδέονται με την κλοπή, τα δεδομένα αυτά θα καταστρέφονταν, σύμφωνα με το άρθρο 269 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας [75]. Τέλος, το άρθρο 132, παράγραφος 3c, του νομοθετικού διατάγματος 196/2003 προβλέπει ότι δεν επιτρέπεται η χρήση δεδομένων που αποκτήθηκαν κατά παράβαση της παραγράφου 3 ή 3a αυτού [76].

VI. Πρόταση

44. Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στο προδικαστικό ερώτημα που υπέβαλε το Tribunale di Bolzano (πλημμελειοδικείο Bolzano, Ιταλία) ως εξής:

Το άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/58/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2002, σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία για την προστασία ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2009/136/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009, και τα άρθρα 7, 8 και 11 καθώς και το άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

έχουν την έννοια ότι δεν αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση που επιβάλλει στο δικαστήριο να χορηγήσει άδεια στην εισαγγελική αρχή για την πρόσβαση σε δεδομένα που διατηρούνται νόμιμα από τους παρόχους υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και που επιτρέπουν τη συναγωγή ακριβών συμπερασμάτων σχετικά με την ιδιωτική ζωή του χρήστη, εφόσον τα δεδομένα αυτά ασκούν επιρροή στη διαπίστωση των πραγματικών περιστατικών και υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις για την τέλεση σοβαρού εγκλήματος, όπως αυτό ορίζεται από το εθνικό δίκαιο, το οποίο επισύρει στερητική της ελευθερίας ποινή μέγιστης διάρκειας τουλάχιστον τριών ετών. Πριν από τη χορήγηση της πρόσβασης, το εθνικό δικαστήριο πρέπει να προβεί σε

[71] Με την επιφύλαξη επαλήθευσης από το αιτούν δικαστήριο.

[72] Αριθμός αναφοράς RGNR 9228/2021.

[73] Αριθμός αναφοράς RGNR 9794/2021.

[74] Μολονότι τα δεδομένα μπορεί να σχετίζονται με επικοινωνίες που πραγματοποιήθηκαν προς το θύμα μετά την ημερομηνία της κλοπής, δεν σχετίζονται, στην πραγματικότητα, με επικοινωνίες που πραγματοποιήθηκαν από το θύμα ή με τα δεδομένα θέσης του.

[75] Κατά την Ιταλική Κυβέρνηση, η εφαρμοστέα εκδοχή του άρθρου 269, παράγραφος 2, του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας όριζε ότι «[…] οι καταγραφές διατηρούνται μέχρι την έκδοση αμετάκλητης απόφασης. Ωστόσο, χάριν της προστασίας του απορρήτου, τα ενδιαφερόμενα μέρη μπορούν να ζητήσουν από τον δικαστή που ενέκρινε ή επικύρωσε την πρόσβαση να καταστρέψει τις καταγραφές που δεν έχουν συμπεριληφθεί στον φάκελο» (καθώς είναι άνευ σημασίας). Καίτοι η πρόσβαση σε δεδομένα που αφορούν αθώους τρίτους είναι απεριόριστη, προκύπτει ωστόσο ότι η χρήση αυτών των δεδομένων, με την επιφύλαξη επαλήθευσης από το αιτούν δικαστήριο, οριοθετείται από το εθνικό δίκαιο.

[76] Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δεν εξηγεί ούτε την ακριβή έννοια της εν λόγω διάταξης ούτε την εφαρμογή της στην πράξη.

εξατομικευμένη εκτίμηση ως προς το κατά πόσον η επέμβαση στα θεμελιώδη δικαιώματα που συνεπάγεται η χορήγηση της εν λόγω πρόσβασης είναι ανάλογη υπό το πρίσμα, ιδίως, της σοβαρότητας του συγκεκριμένου εγκλήματος και των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης.